

Motion till riksdagen 2005/06:Fö251

av Johnny Gylling (kd)

Samhällstjänst som alternativ till värnplikt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att tillsätta en utredning som ser över möjligheten att införa ett system med frivillig samhällstjänst på en arbetsplats under viss tid.

Motivering

Arbetslösheten bland ungdomar breder ut sig och börjar närma sig 20 procent, vilket är helt oacceptabelt. Det finns många orsaker till det och det finns flera förslag som skulle kunna genomföras men som inte genomförts. Att hamna i långvarigt utanförskap är en av de största riskerna, och det är precis det som många ungdomar riskerar att göra. Att få göra samhällstjänst under en tid efter gymnasiet skulle kunna ge en fot in på arbetsmarknaden. Man får känna på arbetslivet och även knyta kontakter med olika delar av arbetslivet, vilket kan betyda mycket för framtida möjligheter att hitta jobb.

Av totalt cirka 120 000 i en årskull kallas endast 7 000–8 000 ungdomar till värnplikt.

Många är glada över att ”slippa” göra värnplikt medan andra lämnar mönstringen med stor besvikelse av att hamna i utbildningsreserven. Att så få som endast 6 till 7 procent av en årskull kallas in för att göra sig redo att tjäna landet när en eventuell konflikt uppstår är inte bra. Det riskerar att underminera den känsla av ansvar och plikt som är nödvändig i olika former av kriser såsom krig och konflikter. Att på något sätt uppmuntra ungdomar att känna ett ansvar för sitt lands säkerhet, även för dem som inte kallas in till värnplikt, vore eftersträvansvärt.

Att hänvisa ungdomar som inte kallas till värnplikt till något slags tvångsarbete är inte aktuellt. Dels strider det mot Europakonventionen om mänskliga fri- och rättigheter, dels skulle det förmodligen vara kontraproduktivt då tvångskommenderingar knappast är särskilt eftersträvansvärda. Detta faktum gör dock inte min övertygelse mindre om att det vore bra för många ungdomar

Fel! Okänt namn på

mar att göra någon form av samhällelig nytta efter gymnasietiden. Dessa nyttor skulle kunna utföras i såväl privat som offentlig och ideell sektor.

Att införa ett system med någon form av frivillig samhällstjänst skulle ha flera fördelar. Många ungdomar känner sig villrådigas inför framtiden när de slutat gymnasiet. Att få arbeta i samhällets tjänst under några månader skulle ge tid för reflektion och eftertanke om framtiden. Att få göra något slags uppehåll från studier och känna på arbetslivet kan vara utvecklande för många och ge nya perspektiv på livet. Samtidigt är det många ungdomar som långt innan de gått ut gymnasiet är väldigt säkra på vad de vill med framtiden. Människor är olika.

Att få göra samhällstjänst skulle också ge ett mått av ansvarskänsla för sitt lands säkerhet. Att sysslan utförs för att skydda Sverige vid kris och inte bara för egen vinnings skull bidrar till att skapa den känslan. Det finns många som egentligen vill göra värnplikt men som aldrig får chansen på grund av för få uttagna. För dem skulle detta kunna bli en "andra" chans som ett slags alternativ till värnplikt.

Det ligger självklart också ett samhällsintresse i ett införande av ett sådant system. En mängd sysslor som idag inte utförs men som skulle behöva utföras skulle kunna bli gjorda. Många ideella organisationer som har svårt att få verksamheten att gå runt på grund av för få anställda och för få frivilligarbetare skulle kunna få värdefull hjälp. Vi vet av erfarenhet från försök med samhällstjänst som alternativ till fängelse att det inte varit några problem att få tag på intresserade företag, det bör alltså inte vara något bärande argument emot förslaget.

Olika länder har olika system för hur de utformar sin försvars- och säkerhetspolitik. Även om Israel och Sverige har helt olika säkerhetspolitiska lägen kan det ändå vara av intresse att jämföra varandras militärtjänstlagar. I Israel gör alla män värnplikt i tre år och kvinnor i två år. För dem som av religiösa eller medicinska skäl inte vill göra värnplikt kallas till vad som i Israel kallas Sherut Le'umi. Det är en slags samhällstjänst som utförs inom offentlig service, inom rikets säkerhet eller inom välfärdssektorn. Sherut Le'umi pågår 12–24 månader och ju längre tid den håller på desto bättre förmåner får den deltagande. Även om mitt förslag bygger på att det ska vara frivilligt så kan man ändå se ett liknande system i Israel som fungerar bra.

Ekonomiska förutsättningar och frågan om vem som ska betala olika förslag är av naturliga skäl intressant. Någon form av ersättning bör utgå till den som genomgår samhällstjänst. Pengar till detta borde kunna tas från arbetsmarknadspolitiska åtgärder i kombination med att företagen står för en del av kostnaden.

Argumenten för införandet av en frivillig samhällstjänst som alternativ till värnplikt är många. Dels att skapa en ansvarskänsla för rikets säkerhet, dels som ett alternativ för ungdomar som inte riktigt tänkt färdigt över framtiden och för dem som med besvikelse fått motta beskedet att de inte kallas till militär tjänstgöring. Men också som ett sätt för många ungdomar att få in en fot på arbetsmarknaden och för samhället att få efterfrågade sysslor att bli utförda. Skulle ett system med frivillig samhällstjänst införas är det naturligtvis behäftat med en rad frågeställningar som måste utredas och besvaras.

Fel! Okänt namn på

Därför vill jag att riksdagen uppdrar åt regeringen att tillsätta en utredning som kan belysa frågan och komma fram till svar på de frågor som finns. Förutsättningen ska vara att den som deltar i samhällstjänst ska ha liknande förmåner som den som utför militär tjänstgöring.

Stockholm den 29 september 2005

Johnny Gylling (kd)